

Aluljáró: ad acta

- ◆ A tervező már a Baross teret rajzolja
- ◆ Víztornyot épít a híres ács
- ◆ A Vérmezőre költözik a vezérkar

A régi pesti térképet ki kell igazítani. Nincs Nemzeti, de van Emke-aluljáró, oszlopos márványcsarnok, nyolc lépcsővel. Fölötte a kisimult új tér zöld és kőmezeje, a „hozzájárulással” áthelyezett fák, cserjék már itt kapaszkodnak. A villamospálya is más, a gépkocsik, az autóbuszok három sorban mehetnek. Megszűnt a gyalogosok felszíni átkelőhelye.

DALMI, PÁLOSI, KÖMLEI

Mára elkészült az Emke-aluljáró. A pestieknek még új, a tervezőnek, az építőnek ad acta ügy. Az élet megy tovább, az építők csomagolnak, indulnak. Ki, hová, miért? Egyáltalán: kik építették nekünk az Emke-aluljárót? Es: ki kicsoda?

Ime: néhány arckép az aluljáróból. Az első keretben a „vezérkar”. Az Emke-aluljáró főtervezője **Dalmi Tibor**. Jobbkeze: **Kömlei Aurél** építész. Mindketten a Fővárosi Mélyépítési Tervező Vállalat alkalmazottjai. A tervezőtrío harmadik tagja az UVATERV-es **Pálosi László**. Dalmi, Kömlei már a Baross térre jár és a Hungária körútra, holnapi munkahelyekre, mert rajzasztaluk pauszpapírján most alakul fővárosunk legújabb alul- és följújárójának képe. Eszerint a Baross tér közepét lesüllyesztik, a nagy betonteknő egyik részét nyitva hagyják, a többi lefedik, széleiből a Keletibe és a tér járdáira vezetnek majd föld alatti folyosók. Pálosi László a Blaha Lujza téren maradt, azaz leszállt a mélybe, az Emke-aluljáró alá harminc méterre, hogy megtervezze a földalatti vasút Blaha Lujza téri állomását „lelkét” — a peronszerkezetet, a válaszfalakat, a szigetelést, a belső építést.

FORSTNER, A PARANCSNOK

A terveket — ki tudja, hány tekerestet? — **Forstner Miklós** építésvezető vette át, olvasta, irányította a kivitelezést. Az utóbbi időben az Emke-aluljáróra kiszabott munka heteiből egy-egy napot „ellopott”, ilyenkor kiszaladt a Vérmezőre, fogadni, egyeztetni, észrevételezni a Vérmezőtől a Moszkva térig haladó két alagútcso terveit. Robbantással törnek majd utat a budai sziklakamban. Forstner Miklós piros arcú, kékszemű, göndörszőke fiatalember. Szinte gyerekarc. Ingujjban állt az idős szakik között, amikor a betont öntötték, s a lépésben keringőt járó villamosok ablakai mögött az utasok alig ha gondolták, hogy az a szöke fiatalember a 70 millió beruházás vezérkari főnöke. Délután, vasárnap az aluljáróból uszodába sietett, átöltözött vízilabda-játékosnak — a Láng csapatában sportol.

Müller József technológus — szárnysegéde — fogta össze a sokféle vállalati munkát. Nagymarosról járt az Emkéhez, ha reggel hatra jött, fél négykor kelt. Mint járási tanácsstag, részt vállalt szűkebb hazája fejlesztéséből is, innen, az Emke-aluljáróból sokszor egyenesen a tanácsházára indult. Egyetlen szenvedélye: a munka. Müller is lefelé készülődik. A földalatti Baross, illetve Blaha Lujza tér közötti szakaszán dolgozik majd, a vonal belső építéséért felel.

Ulrich Zoltán mérnök jelölte ki az aluljáró részeit. Ő mondta meg, hová kerüljön

a „nyaktag”, a sarok, a födém. Vezette az építési naplót, kimutatta: mi mibe került. S mivel a vezérkar egyetlen nőtlen embere volt — a legtöbbet éjszakázott. Valaki elnevezte őt az Emke-aluljáró Nemecsekének. Utána **Kemény Csaba** technikus, a gyakorlat embere következett. A **végrehajtó**. A munkaelosztó. „A legértékesebb ember.” A hihetetlen vékony technikus imádja az ételeket, s mert amatőr gasztronómus, ő állította össze az építés étlapját, és eszerint főzött a Corvin étterme. Már nincs a Blaha Lujza téren. Kiment a Vérmezőre, két hónapja előretolt őrszem, az ide érkező metrós csapat „hadtápállását” készíti elő.

A MATADOR

„Sanyi bácsi”: **Grünfeld Sándor**. „A mélyépítés öreg rókája.” „Aluljáró-matador.” Címek, rangok — a munkások adománya. Dolgozott az Astoriánál és a Baross téren. Az Emkénél a fő gyűjtőcsatorna híres átépítése az ő bravúrja. Az aluljáró építését annyira szívére vette, hogy belebetegedett. Innen vitték el a kórházba. Lázalmában szidta a vasszerelőket, és gyors, pattogó utasításokat adott. A **finisre** visszajött, ismét a régi. Főművezető lesz a Vérmezőn.

Ez volt az Emke-aluljáró építőinek vezérkara. A katonák? Itt dolgozott az ország legjobb ácsa, a híres **André Alajos**, aki jobban olvassa a tervet, a műszaki rajzot, mint három fiatal, kezdő mérnök. Most **Csepelen víztornyot készit**. **Kollár István** a betonozókat, a mindeneket vezette. **Ivanics Kálmán** vasbetonszerelő brigádvezető hétmillió-ötszázezer kiló vasat emelt, hajlított, fűzött, szerelt egybe. Művezetőjük **Harrer Antal** Kossuth-díjas vasszerelő volt.

A BOKSZBÍRÓ ÉS A GYEPLABDÁS

Az aluljáró-gárda összeállításából nem maradt ki a Földalatti Vasútépítő Vállalat két műszaki ellenőre, **Kelemen Imre** és **Tóth Ferenc**. Érdekes véletlen: civilben mindketten aktív sportembe-

PESTI KRÓNIKA

Jóslat nélkül

Három shakespeare-i boszorkány ül a szörnyű üst körül a Macbeth negyedik felvonásában:

Szikra pattan, oltáhatatlan
Ég a munka, forr a katlan.

A gyilkos Macbeth sorsát akarja tudni, megtartja-e véren vett koronáját? A boszorkány jóslat:

Nem győz soha ellenség Macbethen,
Míg a birnami erdő Dunsinane
Dombjára nem vonul.

Macbeth megnyugszik:

Akkor soha!
Ki toboroz erdőket? Hol a fa,
Amely kilép a földből?

Aztán kiderül: a boszorkányok, hogy úgy mondjam, linkeltek. A birnami erdő nem indul el Macbeth ellen, mert az képtelenség, hogy a fa kilépjen a földből, mindössze az történt, hogy a bítorló ellen vonuló katonák, hadi álcázásul, zöld ágakat visznek.

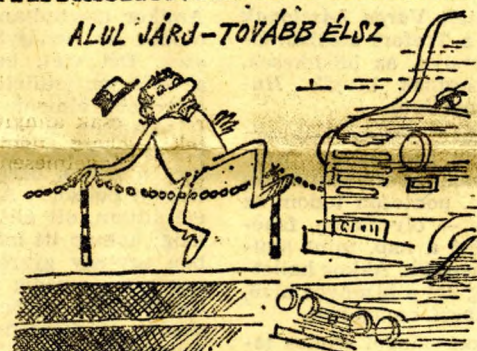
A fa nem lép ki a földből? De bizony kilép, ha kitépik s nem kell hozzá semmi macbethi boszorkányság, sem jóslat. Ha nem is erdő: egy szép kis park itt van most a Blaha Lujza téren, máról holnapra kinőttek a fák, bokrok

rek. **Kelemen Imre** a magyar és a nemzetközi ökológia elismert bírálója. Hét közben az aluljáró szigorú műszaki ellenőre, szombat-vasárnap itthon és külföldön Kajdi, Török, Walasek, Agajev, Lubels és Grigorjev bírálója. Pénteken a födém szilárdságát ellenőrizte — vasárnap már kint volt Hollandiában, itélt a ringben, fogadta a holland királynő férjének gratulációját. **Társá, Tóth Ferenc nyitotta meg az aluljáró fölötti közúti forgalmat**. Egyébként sokszoros gyep-labda-válogatott, jelenleg a Budapesti Építők bajnokságának edzője. Kelemen itt marad, a földalattiban, Tóth a Vérmezőre megy.

Kész az Emke-aluljáró, a pestiek legújabb birtoka, idegenforgalmi nevezetesség. A csillogó márványfalakról, a most közreadott arcképsor természetesen hiányzik.

Békés Attila

ALULJÁRÓ, ALULJÁRÓ!

is vannak, s zöld fű. Nem csoda, nem ámitás: teherkocsikon hozták a másutt gyökerestől kiásott fákat, nagy gödrökben elültették őket, fűszőnyegeket is terítették le, s a tér közepén majd szökőkút vize szikrázik fel a magasba; tavaszra nyilván virágok pompáznak itt: kicsinosul errefelé is Budapest, itt is mosolyog a város.

Persze a nagyszerű kertészek csináltak már parkot egy nap alatt, talán nem is egyszer. De ezt a teret mereven néztem hosszú hónapokon át. A komorság foglalatla volt a tér, a kemény realitás. Soroljuk csak: csákány, lapát kezdte, majd robbantások pora szállt fel szürke, súlyos felhőkben. Gödrök tátongtak, mint fogatlan vénségek szájak, sár ült mindenütt, görbült vasra-vezeték, acélhullák ezen a kietlen csata-téren, tört téglahalmok, mint szédült sírkövek, rozda, hasadt gerendák, görbült drótok, morbidan és a rontás rendtelenségében, legalábbis az én szememnek, amely nem lát a mérnök szemén. Gyászos képű volt a tér olyan sokáig, romhalmaz, elhasznált, rongyos fekete kátránypapírok lengtek az elmúlás felett.

A komorságot dörgő realitás váltotta fel. Egy monstrum magasodott daru karjával a markolók, a buldozerek fölé, teherkocsik sűrűtek-forogtak a törmek-lék- és romhegyek között; a szorgalom áradt, mint megdagadt folyó, s a kép napról napra változott, de mind komolyabban s komorabban. A gép, a munka szabályos, reális világa köszöntött be,

a munka muzáj zajaival, a gépek muzáj lármáival, úgy éreztem sokszor: idegeimnek túl modern muzsika ez, karkofoniával, egymás szavába zakatoló gép — ritmusaival.

Lírai léleknek sok volt a dübörgés, a munka különböző csatazaja, a szem is elfáradt a cementkeverő gépeken, a vasra-vezeteken, a gigási vasbeton dobozon, amely úgy sülyedt, mint a léket kapott hajó, lassan, de biztosan, míg elnyelte a zajgó táj. S ahogy alakult a tér képe, a gondolt káoszt szabályosság váltotta fel, s in s más geometriailag egyenes, határozott vonal, de még mindig a zord realitást képviselve. Aztán befejeződött minden — tudjuk, határidő előtt! — mint amikor jól fejtenek meg egy nehéz egyenletet, egy súlyos matematikai leckét.

Es így jöttek a fák, egyik-másik még zöld lombokkal, de mind élő gyökerekkel. Jöttek és leültek gödörfészükbe, ágait szétárták, eljött a poézis végre, ennek örülök. A mértan felett a tavasz, a cement s a vas felett a fű, de szép nagyvárosi tündérmese. Padok is lesznek a téren a fák tövében, néha talán a szerelem is ideköltözik a padokra, s felette kiragog az égi neon néhány csillaga. Eljöttek a fák, a bokrok — milyen szép mosoly a megoldott szigorú egyenletek felett, a fű zöld bársony a tér poézisének arany ragyogásában. Azt szeretném még, ha fekete rigók települének ide, édes sárga csőrükkel, drága füttyükkel, milyen szép lenne itt a daluk.

Bodó Béla